'Vanaf heden gaan we over op een vijftallig stelsel. We delen de mensen in vijf groepen in en geven ze beurtelings één op de vijf dagen vrij. De machines kunnen dan continu draaien.' Was getekend: Russische revolutie, 1917.

EEN EN AL FLEXIBILITEIT!?

Het streven naar een 24-uureconomie is moeilijk modern te noemen. Al heeft deze Russische poging om het produktieproces op volle toeren te laten draaien het snel begeven. Weg met het weekschema, niet langer één gezamenlijke vrije dag, dát prijskaartje bleek toch te hoog.

Bij ons zet de actuele discussie over de Arbeidstijdenwet en de Winkelsluitingswet de zondag onder druk. De samenleving verandert in rap tempo en dat vereist flexibiliteit. Geen vaste schema's a.u.b., laat ieder z'n eigen week kunnen indelen. De commercie moet daar soepel op in kunnen spelen, dus winkels open...

Zet deze maatschappelijke ontwikkeling door? In elk geval kun je het gesprek erover eens in je eigen gezin openen. Wát staat er voor ons op het spel? Wat willen wíj met de zondag? Maak dan gelijk ook eens een sprong in de tijd, want eerdere christenen houden ons een spiegel voor. In 112 nC vraagt stadhouder Plinius aan keizer Trajanus hoe hij toch moet omgaan met die vreemde christenen. Zij hebben het niet over de zondag, maar over 'de dag van de Heer'. Ze zijn gewend op die dag *"voor het opgaan van de zon samen te komen en in beurtzang een hymne tot Christus te zingen, alsof hij God was. Tevens waren ze gewoon zich door een eed te verbinden geen enkele misdaad te plegen, niet te stelen, niet te roven, geen echtbreuk te plegen, hun woord niet te breken en het hun vertrouwde goed op aanvraag terug te schenken. Als dit achter de rug was gingen ze uiteen..."* De reden daarvoor? Ze gingen aan het werk, want de zondag was toen geen vrije dag. Na hun werk *"kwamen ze weer samen om een maaltijd te houden, die overigens eenvoudig of onschuldig was."*

Elke cultuur wil blijkbaar haar eigen stempel op de tijd drukken. Probeerden de Russen het met een verschuivende vijfdaagse, aan het begin van onze jaartelling bestonden er drie kalenders naast elkaar. De Griekse beschaving was weliswaar op haar retour, maar hanteerde nog het tiendagenstelsel, terwijl de opkomende Romeinse cultuur werkte met een acht-dagen-schema. En dan was er het Joodse volk, dat 'het zevende deel van zijn leven verliest.' Dat vond tenminste een Romeins geschiedschrijver, die maar niet kon begrijpen, dat een heel volk eens in de zeven dagen niks uitvoerde.

HOUVAST IN DE TIJD

De Joodse kalender had dan ook een volkomen andere oorsprong. Het was niet ontleend aan de stand van planeten, zon of maan. Nee, de Schepper had Zélf ritme in het leven aangebracht. "Zes dagen mag arbeid verricht worden, maar op de zevende dag..." Zó had God ooit tot Mozes gesproken en dat was daarna opgetekend, o.a. in **Leviticus 23.** Dit hoofdstuk opent met de sabbat, als een eerste anker in de tijd. Direkt daarna volgt het tweede houvast, namelijk de jaarlijkse feesttijden. De datering van elk feest wordt nauwkeurig aangegeven. "In de eerste maand op de veertiende..." Even verderop staat "tot de dag na de zevende sabbat zult gij tellen, vijftig dagen..." enzovoort.

In de kern

Zowel de wekelijkse sabbat als deze feesten hebben drie elementen gemeenschappelijk. Het gaat steeds weer om:

Rust - ruimte om op adem te komen.

Vreugde - er wordt feest gevierd!

Gedenken - de herinnering blijft levend aan wat God doet.

Lees **Leviticus 23** hierop eens door. Let dan op uitdrukkingen zoals: 'geen arbeid', 'vrolijk zijn', 'voor de Here'. Soortgelijke omschrijvingen zijn te ontdekken in aanvullende Bijbelgedeelten als **Exodus 20:8-11, Numeri 28:16-29:40 en Deuteronomium 16:1-17.**

Jeruzalem 445 vC

En toch... Leviticus 23 eindigt met de beschrijving van het Loofhuttenfeest als "een altoosdurende inzetting". Maar dat dit feest lang niet altijd gevierd werd bleek later in de geschiedenis. Na een lange periode van deportatie keerden grote groepen uit Babel terug. Onder aanvoering van Nehemia werd de muur rondom Jeruzalem hersteld en pakte men het gewone leven weer op. Nehemia beschrijft het verlangen van de mensen een nieuwe grondslag voor het leven te vinden. **Nehemia 8:1-13.** Het hele volk komt als één man bijeen en vraagt naar het boek van Mozes.

▶ Hoe reageren de mensen tijdens het voorlezen?

▶ Wat gebeurt er als ze echt begrijpen waar het gelezene over gaat?

Volgens **Nehemia 8:14-19** zijn de leidinggevenden een dag later weer bijeen. Las men toen Leviticus 23? In elk geval deed men een grootse ontdekking: Wat we hier lezen is voor ons, nú! Opeens komt iedereen in beweging.

▶ Welke voorstelling kun je je ervan maken?

▶ Wat valt er met dit feest voor kinderen te beleven?

▶ Zie je de drie elementen terugkeren?

12 jaar later

De volgende hoofdstukken vertellen hoe de samenleving opnieuw wordt opgebouwd. Ook de sabbat wordt in ere hersteld (Nehemia 9:13,14 en 10:30,31). Maar als Nehemia na een reis terugkeert constateert hij geschokt dat er van de goede voornemens bitter weinig terecht komt. **Nehemia 13:15-22.**

▶ Wat staat er zijns inziens op het spel? Gaat het om rust, vreugde en/of gedenken?

Onze situatie nu

Vele eeuwen later borduren wij voort op deze erfenis van Israël. Onze kalender heeft ook als houvast de week van zeven dagen. Alleen is de zondag naar voren gekomen en voor ons zijn Kerst, Pasen en Pinksteren bij uitstek de feestdagen. In de kern gaat het daarin ook om diezelfde elementen van gedenken, vreugde en rust.

Leven deze dagen in jullie gezin? Zijn het feestelijke ontdekkingen, zoals in de tijd van Nehemia? Zo zijn ze wel bedoeld. Aparte dagen, waar de kinderen naar uitzien! En waarin opnieuw in herinnering wordt gebracht wat Jezus heeft gedaan.

Misschien staat de zondag het meeste onder druk. Vanwege overvolle agenda's of juist omdat de verveling toeslaat door sleur. Dan kan het helpen die dag eens onder de loep te nemen:

▶ Welke gebruiken hebben we als gezin op zondag?

▶ Weten de kinderen (en wijzelf) het waarom erachter?

▶ Wat gedenken we eigenlijk op deze dag?

▶ Hoe kunnen we vreugde en rust plaats geven?

▶ Hebben we enig idee hoe andere gezinnen er invulling aan geven?

Gebruik eventueel soortgelijke vragen om de andere feestdagen nieuw leven in te blazen.

Al direkt, op de eerste pagina van de Bijbel, is er het ritme van de week van zeven dagen. Toch komen we nergens tussen Genesis 1:1 en Openbaring 22:21 de namen zaterdag, zondag enz. tegen. Hoe zit dat?

VAN OPHOUDEN WETEN

De Bijbel opent met het grootse verhaal van de schepping. Op de zeven dagen van de week is God aan het woord. Elke dag riep Hij iets anders tevoorschijn: de dingen, de dieren, de mensen, de rust. Vanaf Genesis 1 worden de dagen zelf eenvoudig met telwoorden aangeduid: de eerste dag, de tweede enz. Slechts twee dagen krijgen later in de Bijbel een extra naam.

Als eerste natuurlijk de *sabbat*. Dit woord gaat zowel terug op de stam *sjb'*, wat verwijst naar het getal zeven, als op de stam *sjbt* en dat betekent staken of ophouden. Het is daarmee een woordspeling en dit geeft de kern treffend aan: zoals God op de zevende dag rustte, zo is ook ieder mens gezegend die van ophouden weet. (Helaas meenden onze voorouders dat deze dag onder heerschappij viel van Saturnus, vandaar de naam zaterdag) Later kreeg ook de eerste dag een diepere betekenis. Omdat op de eerste dag van de week de opgestane Heer aan de vrouwen verscheen ontving die dag de naam *kyriaki*, wat betekent 'dag van de Heer'.

Overigens zoek je in de Bijbel ook vergeefs naar de namen januari t/m december. Want ook de maanden kregen alleen maar een nummer. Het jaar begon dan ook niet op 1 januari; dat gebruik is trouwens pas ontstaan, nadat Julius Caesar het jaarschema omgooide. De oorspronkelijke telling van de maanden begon altijd in het voorjaar, met de maand waarin het Pascha viel. De eerste dag van de eerste maand viel dan ook in maart. De godsdienstige betekenis van zowel het Pascha als van het Loofhuttenfeest in de 7e maand, stond altijd voorop. Maar omdat beide feesten ook in een oogsttijd vielen werden er als het ware tegelijk korte vakantieperioden geschapen. Na het binnenhalen van het graan in de 1e of de vruchten in de 7e maand kon eindelijk met werken worden opgehouden en was er volop tijd om te feesten!

'Peilingen' is een bijbelleesprogramma over opvoedingsthema's. Tekst - Jos van Dijken.
Voor info: 'Koers voor ouders', Postbus 18, 3970 AA Driebergen, tel. 0343 - 52 01 04